

BRANDAFARIN JOURNAL OF MANAGEMENT

Volume No.: 3, Issue No.: 43, Oct 2023

P-ISSN: 2717-0683 , E-ISSN: 2783-3801

Comparing the study and success rate of students

Mahnaz Gorjizadeh Ardeshiri

Post DBA graduate of Tarjoman Oloom Higher Education Institute

Abstract

The current research was conducted with the aim of comparing the study and success rate of students. The research method was descriptive and analytical; In order to collect the necessary data to achieve the goals of the research, the available sources related to the research topic were extracted and the resulting information was analyzed with qualitative methods. It placed. This article has reviewed the brief description of the records and history of correct education and study and the degree of success and progress of students in this field. Then, the concept of studying for students as a branch of human knowledge has been deeply investigated, and then the background of past research and the opinions of scientists and elders have been expressed. Also, the concepts and generalities of study and success are challenged in a critical manner has drawn at the end of the article, practical suggestions about the correct study method and especially the progress and success of students have been presented.

Keywords: study, success, students.

بررسی مقایسه میزان مطالعه و موفقیت در دانش آموزان

مهناز گرجی زاده

دانش آموخته Post DBA موسسه آموزش عالی ترجمان علوم

چکیده:

پژوهش حاضر با هدف بررسی مقایسه میزان مطالعه و موفقیت در دانش آموزان صورت پذیرفته است. روش پژوهش توصیفی تحلیلی بوده است؛ به منظور گردآوری داده‌های لازم برای نیل به اهداف پژوهش، از منابع موجود و مرتبط با موضوع پژوهش فیش‌برداری شد و اطلاعات حاصل با شیوه‌های کیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. این مقاله، توصیف مختصر سوابق و تاریخچه‌ی آموزش و مطالعه صحیح و میزان موفقیت و پیشرفت دانش آموزان را، را بصورت مفهومی در این زمینه را مرور کرده است. سپس مفهوم مطالعه برای دانش آموزان را به‌عنوان شاخه‌ای از دانش بشری را مورد بررسی عمیق قرار داده است و سپس پیشینه‌ی تحقیقات گذشته و نظریات دانشمندان و بزرگان بیان شده است. همچنین مفاهیم و کلیات مطالعه و موفقیت را بصورت نقد و بررسی به چالش کشیده است. در پایان مقاله، پیشنهادهایی کاربردی در مورد روش مطالعه‌ی صحیح و بخصوص پیشرفت و موفقیت دانش آموزان ارائه شده است.

کلمات کلیدی: مطالعه، موفقیت، دانش آموزان.

مقدمه:

نظامهای آموزشی در حال حاضر از ارکان مهم توسعه در جوامع به شمار می‌آیند و اصولاً جوامع، اهداف و آرمانهای خود را از طریق تاسیس این نظامها دنبال می‌کنند. با این تعبیر، آموزش و پرورش را می‌توان الگوی کلی نهادها و موسسات موجود در جامعه قلمداد نموده، رشد و توسعه جوامع را در گرو رشد و توسعه نظامهای آموزشی ممکن دانست (یوسفی و همکاران، 1399).

امروزه بر اثر پیشرفت روزافزون علوم و تکنولوژی و یافته‌های نوین روان‌شناسی تعلیم و تربیت، مفهوم آموزش و پرورش دگرگون شده و دامنه گسترش آن نیز افزایش یافته است. علمای تعلیم و تربیت را عقیده بر آن است بزرگترین وظیفه‌ی مدارس پرورش و توسعه‌ی قدرت تفکر و خلاقیت و توانایی‌ها و مهارت‌های یادگیری در کودکان است روش‌های صحیح مطالعه و درس خواندن یکی از مسائل بحث‌انگیز در دانش‌آموز می‌باشد زمانی که ما نحوه مطالعه و درس خواندن دانش‌آموز را در مدرسه، منزل یا سالن مطالعه، مورد مشاهده قرار می‌دهیم، متوجه می‌شویم که تفاوت‌های زیادی در روش یادگیری و مطالعه دانش‌آموز وجود دارد. میزان مطالعه و گرایش به خواندن از مهم‌ترین شاخص‌های رشد و توسعه است. مطالعه یکی از عوامل موثر برای شکوفایی استعدادهای بالقوه‌ی انسانی برای رسیدن به کمال است در پرتو مطالعه، انسان می‌تواند با عقاید و افکار گذشتگان آشنا شود و راه خیر و صلاح را از راه فساد تشخیص دهد. مطالعه عامل موثری برای جلوگیری از تک‌بعدی فکر کردن است و زمینه پرورش استعدادهای بشر را در ابعاد مختلف فراهم می‌کند (شریفی و نوری، 1395).

اهمیت کتاب و فرهنگ کتابخوانی و جایگاه والای کتاب بر کسی پوشیده نیست. کتاب از دیر باز یکی از مهم‌ترین ابزار آگاهی و بصیرت به شمار آمده است. یکی از معیارهای سنجش رشد فرهنگی و فکری هر ملت و کشوری در تعداد کتابخانه‌ها، کتاب‌فروشی‌ها، کتاب‌های چاپ شده و کتاب‌خوان‌های آن جامعه است. کتابخوانی و بالا بودن میزان مطالعه در جهان یکی از شاخص‌های توسعه یافتگی و رشد شناخته شده است.

مقایسه آمار و هم‌بیانات رسمی مسئولان فرهنگی کشور از میزان مطالعه، نشان می‌دهد که جایگاه مطالعه در کشور ما نسبت به سایر ممالک توسعه یافته وضعیت مطلوبی ندارد و باید اقداماتی برای ایجاد راه‌های مناسب ترویج مطالعه و فرهنگ کتابخوانی در کشور فراهم آورد. با در نظر گرفتن سابقه درخشان تاریخی و دینی کشورمان، میزان رویکرد افراد به کتاب در مقایسه با سایر جوامع در سطح پایینی قرار دارد (رضایی، 1390).

یکی از پدیده‌های طبیعی مشهود در تمام ساختارهای جوامع انسانی وجود تفاوت است. آگاهی از وجود تفاوت‌های فردی میان انسانها به اندازه‌ی خلقت انسان قدمت دارد، زیرا حتی انسانهای نخستین نیز از وجود افتراق خود کاملاً آگاه بودند. اگر تاریخ را ورق بزنیم، در هیچ دوره‌ای نخواهیم دید که انسانها خود را گروه بندی نکنند و برای هر گروه ویژگی‌های خاصی راقائل نشوند (گنجی، 1397). وجود تفاوت‌های فردی در میان دانش‌آموزان دختر و پسر از نظر هوش هیجانی، میزان سازگاری و انگیزه پیشرفت یکی از مهمترین مسائلی است که باید در آموزش و پرورش مورد توجه قرار گیرد (حسینی و باقری، 1396). یکی

از مسایل مهم در آموزش و پرورش، مسأله موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان می‌باشد. پژوهش‌های صورت گرفته بالاترین رابطه بین استعداد تحصیلی و پیشرفت تحصیلی را نشان داده‌اند. با این حال، عوامل دیگری هم هستند که در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دخالت دارند (غفوری، 1396). (نوذری و نوذری، 1397) در تعریف پیشرفت و موفقیت تحصیلی می‌گوید: منظور از موفقیت تحصیلی، پیشرفت یا عدم پیشرفت در کسب و یادگیری مجموعه مطالبی است که تحت عنوان درسی با مواد درسی در طی یک سال تحصیلی به دانش‌آموزان ارائه می‌شود. در سال‌های اخیر بیشتر بحث‌های مربوط به روش‌های مطالعه بوده است در واقع پیشرفت تحصیلی مورد انتظار در مهارت‌های مطالعه هم می‌باشند (سرمدی و همکاران، 1389).

بنابراین با توجه به نقش یادگیری در پیشرفت و موفقیت تحصیلی، نحوه یادگیری در بین دانش‌آموزان نیز مورد توجه می‌باشد. آموزش روش‌های مطالعه به دانش‌آموزان می‌تواند در نحوه یادگیری آن‌ها نقش مؤثری داشته باشد. کاربرد فنون بهتر، مطالعه را آسانتر، سریع‌تر و لذت بخش‌تر می‌سازد. در نتیجه، علاقه‌ی خواننده نسبت به مطالعه افزایش می‌یابد و سبب می‌شود تا او به مطالعه‌ی بیشتر بپردازد، از خواندن مطالبی که باید بخواند دوری نکند، و در زمان کمتر مطالب بیشتری را بخواند (سیف، 1386). اگر یکی از مشکلات تحصیلی، عدم آشنایی فراگیران با روش‌های صحیح مطالعه باشد، ممکن است بتوان آموزش این شیوه‌ها از موانع رشد تحصیلی فراگیران کاست. در بسیاری از جوامع سعی شده است به فراگیران در افزایش سرعت خواندن، دقت در مطالعه و درک مطلب از طریق آموزش روش‌های صحیح مطالعه کمک نمود. این کار نه تنها در ضمن آموزش صورت می‌گیرد بلکه دوره‌های کوتاه مدت و بلندمدت روش‌های درست مطالعه برای همه افراد علاقمند ایجاد می‌گردد (خدیبی و همکاران، 1390). بسیاری از دانش‌آموزان علی‌رغم اینکه ساعت‌ها وقت خود را برای خواندن درس‌ها صرف می‌کنند ولی در امتحانات و پرسش‌های شفاهی در کلاس و در سایر آزمون‌ها نتیجه دلخواه کسب نمی‌کنند و این مسأله برای اولیاء، دبیران و خود دانش‌آموزان قابل تحمل نمی‌باشد و یکی از عواملی است که می‌تواند باعث کاهش انگیزه دانش‌آموز در پیشرفت تحصیلی شود بنابراین روش یا عادت صحیح مطالعه و درس خواندن یک عنصر و نیرو دهنده در فرایند تعلیم و تربیت از اهمیت بالایی برخوردار است (طوسی، 1395).

انگیزه پیشرفت، میل یا اشتیاق برای کسب موفقیت و شرکت‌های است که موفقیت در آن‌ها به کوشش و توانایی در فعالیت شخصی وابسته است و به عنوان یک پیش‌بینی کننده مهم برای عملکردهای شناختی از جمله پیشرفت تحصیلی مورد انگیزه گیرد. مطالعات انجام شده در باره توجه موفقیت این نکته را نشان می‌دهند که، وقتی نیاز به موفقیت شود و همچنین تلاش و عملکرد دانش‌آموزان بهتر می‌شود و انگیزه بالا برای پیشرفت با تمایل به دستیابی به موفقیت و توانایی به خود همراه است. انگیزه پیشرفت بالا باعث افزایش‌های برنامه ریزی، خود اثربخشی، تلاش و پایداری در موقعیت شودسازی می‌شود. رفتارهایی که انگیزش تحصیلی دهند عبارتند از پافشاری بر انجام تکالیف دشوار، را نشان می‌دهد، سخت کوشی یا کوشش در جهت یادگیری در حد تسلط و سخت انتخاب تکالیفی که به تلاش نیاز دارد (محمودی و همکاران، 1399).

دانش‌آموزانی که از راهبردهای صحیح مطالعه استفاده می‌نمایند موفقیت بیشتری دارند نسبت به دانش‌آموزانی که از راهبردهای صحیح مطالعه استفاده نمی‌نمایند، بیشتر از دانش‌آموزان ناموفق در هنگام مطالعه شرایط مطالعه، مطالعه فعال و سبک مطالعه را رعایت می‌نمایند. در پژوهش این محقق مشخص شد که بین معدل با رعایت شرایط مطالعه، روش‌های مطالعه فعال، سبک مطالعه، عادت‌های نامناسب مطالعه و راهبردهای یادگیری و مطالعه همبستگی معنی‌داری وجود دارد. بنابراین آموزش این راهبردها به دانش‌آموزان می‌تواند در حل مسأله افت تحصیلی و علاقمند کردن دانش‌آموزان به مطالعه، فوق‌العاده مؤثر باشد (درخشان، 1392).

امروزه مطالعه یا خواندن، یکی از مهم‌ترین ابزارهای ارتباط انسان با جهان پیرامون و به ویژه آثار به جا مانده از دیگران است. نظامهای آموزشی جوامع پیشرفته علاوه بر تشویق دانش‌آموزان به مطالعه کتابهای درسی، آنها را به مطالعه منابع غیردرسی نیز هدایت می‌کنند و از این طریق به ایجاد عادت مطالعه در افراد همت می‌گمارند. از این رو در این جوامع مطالعه به یک عادت درونی شده تبدیل می‌شود و افراد حتی پس از پایان تحصیلات مدرسه‌ای یا دانشگاهی مطالعه را یکی از نیازهای اساسی خود احساس می‌کنند (رضاخانی، 1396). این در حالی است که به اعتقاد بسیاری از صاحب‌نظران مسایل تعلیم و تربیت آنچه از گذشته تا به امروز در فرایند آموزش، تدریس و امتحان در مدارس ما مطرح گردیده، صرفاً افزایش سطح محفوظات و بازپس دادن آن بوده است. از این رو از مطالعه تنها به عنوان وسیله‌ای (در یک مقطع زمانی خاص) جهت نفوذ بر سدّی به نام «امتحان» استفاده شده است. به همین سبب مطالعه مستمر و به ویژه مطالعه غیردرسی در برنامه زندگی افراد جایگاه واقعی خود را پیدا نمی‌کند و به تدریج به ایجاد این باور منجر می‌شود که مطالعه همانا خواندن دروس مدرسه یا دانشگاه به منظور موفقیت در امتحان است. به نظر می‌رسد قبل از شناسایی عوامل مؤثر بر میزان مطالعه غیردرسی افراد، «وضعیت موجود شناسایی و ترسیم» شود. پژوهش حاضر با قبول این نکته، به بررسی وضعیت مطالعه غیردرسی دانش‌آموزان دوره متوسطه استان قم پرداخته است (رضاخانی، 1396).

روش‌های آموزش مهارت‌های یادگیری و مطالعه:

1. روش مردر: یکی از روش‌های موفق در مطالعه و یادگیری، روش مردر نام دارد (دانسرو، 1985). سرواژه مردراز حروف اول کلمات زیر تشکیل یافته است. حال و هوا، درک و فهم، یادآوری، درک و هضم، بسط و گسترش و مرور و پاسخ. روش مردر صورت جدیدتر و تکمیل یافته تر روش پس ختام است و از نظریه‌ها پژوهش‌های روانشناسی خبرپردازی مشتق شده و لذا جنبه‌ی شناختی آن بیشتر است (گوئتز و همکاران، 1992).

حال و هوا: منظور این است که پیش از شروع به مطالعه و یادگیری حال و هوای آن را پیدا کنید. یعنی سر حال و آماده یاد گرفتن باشید و تا پایان مطالعه آن حالت را حفظ کنید (سیف، 1380: 510).

درک و فهم: در این مرحله بکوشید تا آنجا که ممکن است مطالبی را که می‌خوانید به طور عمیق درک کنید. از کم و کیف درک و فهم خود آگاه باشید و بخش‌هایی را که خوب نمی‌فهمید با علامت گذاشتن مشخص کنید تا در مراحل بعدی مجدداً به سراغ آنها بروید (منبع پیشین).

کشف و هضم: در این مرحله به قسمت‌هایی که قبلاً خواندید و فهمیدید مراجعه کنید و به یادآوری آنها بپردازید. به این منظور، آنچه را که جا گذاشتید یا غلط فهمیدید، کشف کنید و نیز به کشف سازمان مطالب بپردازید.

بسط و گسترش: مطالبی را که می‌خوانید بسط و گسترش دهید، یعنی به آنها شاخ و برگ بدهید و آنها را به مطالبی که قبلاً آموخته‌اید ربط دهید.

مرور کردن و پاسخ دادن: مرور کردن و پاسخ دادن آخرین مرحله‌ی روش مردر است. فعالیت اصلی مرور کردن به یاد آوردن آموخته‌ها، توجه به نکات مهم و سعی در پاسخ دادن به سؤال‌های قبلاً طرح شده و تمرکز کردن بر هدف‌های یادگیری است. مرحله‌ی پاسخ دادن معمولاً پس از آنکه دانشجویان در امتحان یا آزمون مطلبی که خوانده‌اند شرکت کردند انجام می‌شود. نتایج آزمون باید به صورت بازخورد در مورد اثربخشی مراحل قبلی مورد استفاده قرار گیرد. هدف عمده‌ی این مرحله از یادگیری رفع نواقص راهبردهای مطالعه برای کاربردهای آتی است (سیف، 1380).

2. روش پرسیدن دو جنبه: روش دیگری که به افزایش سطح فراشناخت و به بهبود روش مطالعه کمک می‌کند روش پرسیدن دو جنبه یا پرسیدن متقابل است. این روش را مانزو (1979) ابداع کرده است (نقل از سیف، 1386).

خلاصه مراحل کراسی و مریت (1996): 1. معلم به شاگردان می‌گوید هدف درس این است که به آنها کمک شود تا مطالبی را که می‌خوانند بهتر درک کنند. آنگاه معلم و شاگردان به نوبت یک جمله را می‌خوانند. بعد به ترتیب از یکدیگر سؤال می‌کنند. ابتدا شاگردان از معلم درباره‌ی جمله‌سؤالی می‌پرسند سپس معلم از شاگردان سؤال‌هایی درباره‌ی همان جمله می‌پرسد. 2. همه سؤال‌هایی که پرسیده می‌شوند باید به طور کامل جواب داده شوند، اما لازم نیست جواب سؤال‌های مربوط به اطلاعات واقعی بسط داده شوند. اگر شاگردان نتوانند سؤالی را جواب دهند معلم دلیل آن را جویا می‌شود. 3. هنگام جواب دادن به سؤال‌ها، معلم و شاگردان پاسخ‌های خود را با مراجعه به اطلاعات درون متن مستدل می‌سازند. 4. اگر شاگردان سؤال‌های سطح بالا بپرسند معلم می‌گوید "سؤال خوبی است. من باید پیش از جواب دادن به آن فکر کنم"، اگر سؤال‌های شاگردان در سطح پایین هستند صرفاً به آنها جواب می‌دهد. معلم با پرسیدن سؤال‌های سطح بالا شاگردان را به این کار تشویق می‌کند. 5. معلم و شاگردان تا هر وقت که لازم باشد به همین سبک به خواندن و سؤال کردن و پاسخ دادن ادامه می‌دهند (سیف، 1380).

در رابطه با روش پرسیدن دو جنبه پژوهش‌هایی وجود دارد که اثر بخشی آن را این روش مورد تأیید قرار داده است. از جمله بدیع چراغی (1390) در پژوهش خود تأثیر مثبت این روش را بر درک مطلب، یاد داری، و انتقال یادگیری در دانش‌آموزان دوره راهنمای تحصیلی نشان داده است. گوئتز الکساندر، و اش (2015) درباره تأثیر روش پرسیدن دو جنبه گفته‌اند این روش اگر هیچ تأثیری دیگری نداشته باشد، دست کم می‌تواند به پردازش متن کمک کند و دانش‌آموزان را برانگیزاند تا به مواد چاپی دقت بیشتری نشان دهد. پژوهش‌هایی که تأثیر انفرادی روش‌های آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی را مورد بررسی قرار داده‌اند پژوهش‌هایی که تأثیر مشترک استفاده از این راهبدها را نیز بررسی و تأیید کرده‌اند. از جمله می‌توان به پژوهش‌های استوار (1381)، شقاقی (1392) و یوسفی مشهور و سیف (1385) اشاره کرد. همه این پژوهش‌ها نشان داده‌اند که آموزش روش‌ها و فنون یادگیری و مطالعه به دانش‌آموزان و دانشجویان موجب عملکرد آنان در تکالیف درسی و افزایش پیشرفت تحصیلی‌شان می‌شود به طور ویژه، در پژوهش یوسفی مشهور و سیف (1385) تأثیر آموزش راهبردهای سازماندهی، علامت گذاری و حاشیه نویسی و خلاصه کردن بر یادگیری مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج این پژوهش نشان داده‌اند دانش‌آموزانی

که در کلاسهای آزمایشی به مدت 7 جلسه هریک از راهبردهای شناختی سه گانه (سازماندهی، علامت گذاری و حاشیه نویسی، خلاصه برداری) را آموزش دیدند هم استفاده از این راهبردها را یاد گرفتند، هم آنها را به کار بستند و هم نسبت به دانش آموزان گروه گواه که از این آموزش بی بهره ماندند در آزمون مربوط با درک مطلب که از متنی که در اختیار آنان گذاشته شد به عمل آمد عملکرد بهتری داشتند. به عنوان یک نتیجه گیری کلی از پژوهشهای انجام شده با روشهای مختلف یادگیری و تفکر یا راهبردهای شناختی و فراشناختی، می توان گفت که اینها قابل آموزش اند یعنی معلمان می توانند چه به صورت مستقل و چه همراه با سایر درسها این مهارتهای یاد گیری را به دانش آموزان و حتی دانشجویان خود آموزش دهند. نکته دیگر اینکه، پس از آموزش، دانش آموزان و دانشجویان، به طور داوطلبانه از این راهبردها استفاده می کنند و این اقدام بر یادگیری و پیشرفت آنان تأثیر مثبت به جای می گذارد، و ولفک (2014) در این باره به معلمان توصیه می کند: صرف نظر از نوع راهبردی که می خواهید دانش آموزانتان به کار بندند، باید به آنها در این باره آموزش بدهید. آموزش مستقیم، توضیح دادن، تبیین کردن، الگو دهی تمرین و بازخورد همه و همه لازمند آموزش مستقیم راهبردهای یادگیری و مطالعه به ویژه برای دانش آموزانی که مشکلات یادگیری دارند و کسانی که زبان مادری آنان انگلیسی نیست مهم است. برینزما (2014) در تحقیق خود به ارتباط معنی داری بین پیشرفت تحصیلی و فرایند پردازش اطلاعات از طریق به کارگیری فنون مطالعه دست یافته است. بنابراین انتظار می رود آموزش مهارت های مطالعه و یادگیری در پیشرفت تحصیلی نقش داشته باشد.

به اعتقاد سیف (1380) ابزارهای یادگیری روش های مطالعه بهتر هستند که تحت عنوان فرایندهای حافظه نیز در سه دسته عمده تکرار و مرور، بسط و گسترش و سازمان دهی، طبقه بندی می شوند. اگر دانش آموز بداند که برای آموختن چه باید بکند و چه مهارت هایی را به دست آورد علی رغم همه کاستی ها و کمبودهای بیرونی بر دشواری ها غلبه خواهد کرد راهبردهای گوناگون به پیامدهای یادگیری مختلف و سطوح گوناگون موفقیت منجر خواهد شد. دانش آموزانی که مهارت هایی را کسب می کنند بیشتر انتظار موفقیت دارند و در نتیجه به انجام تکلیف و به دست آوردن موفقیت اصرار خواهند داشت. مهارت مطالعه به عنوان ابزار یادگیری به یادگیرنده کمک می کند تا اطلاعات تازه را برای ترکیب با اطلاعات قبلاً آموخته شده و ذخیره سازی آنها در حافظه دراز مدت آماده کند. وقتی که یادگیرنده با آموزش مهارت های مطالعه در یادگیری کسب توفیق کند از این راه رضایت خاطر نصیب او شده و در او نسبت به یادگیری بیشتر ایجاد انگیزه می شود. نجفی (1391) در تحقیقی که روی دانش آموزان سال سوم متوسطه شهر اصفهان انجام داد به این نتیجه دست یافت روش پرسیدن دو جانبه علاوه بر افزایش عملکرد تحصیلی موجب ایجاد انگیزه در دانش آموزان شده است. در پژوهش دیگر عبدالله زاده (1389)، تحت عنوان بررسی شیوه های مختلف مطالعه میزان اثر پذیری آن بر دانش آموزان دوره راهنمایی متوسطه استان سمنان پرداختند حاکی از آن بود که روش آموزش مطالعه در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مؤثر است و در نتیجه این آموزش روش مطالعه را باید از دوره ابتدایی نسبت به آشنا نمودن دانش آموزان با روش های اصول صحیح مطالعه همت گماشت. پژوهش هایی که درباره اثر بخشی روش مطالعه مشارکتی انجام گرفته (از جمله مک دونالد و همکاران، به نقل اسلاوین، 1991) نشان داده اند دانش آموزانی که با استفاده از روش مشارکتی مطالعه می کنند از کسانی که مطالب را برای خودشان مطالعه می کنند یا صرفاً به مطالعه مطلب می پردازند، بیشتر می آموزند و آموخته ها را برای مدت طولانی تری در یاد نگه می دارند. در روش مطالعه مشارکتی برای هر دو نفر شرکت کننده مؤثر است، اما جالب اینجاست که همواره سهم توضیح دهنده از یادگیری بیشتر از سهم گوش دهنده است (سیف، 1380). اگر چه عوامل زیادی در موفقیت دانش آموزان مؤثرند اما وقتی سخن از موفقیت پس از مطالعه به میان می آید اغلب توجه ها به روش مطالعه به عنوان عامل مؤثر در این پیشرفت معطوف می شود. در این پژوهش تأثیر روش های مطالعه بر موفقیت دانش آموزان مورد بررسی قرار می گیرد سؤال اصلی پژوهش این است آیا بررسی مقایسه میزان مطالعه و موفقیت در دانش آموزان مؤثر است؟ در واقع با انجام این تحقیق و پاسخ به این سؤال می توان تا حدودی نقش روش های مطالعه در پیشرفت دانش آموزان را کشف و در جهت تقویت آن گام برداشت.

بحث و نتیجه گیری:

نتایج تحقیق نشان می دهد که دانش آموزان پسر ساعات مطالعه کمتری دارند. ارتباط معناداری بین میزان اوقات شبانه روز جهت مطالعه غیر درسی با پایه تحصیلی وجود ندارد، اما با جنسیت ارتباط معناداری وجود دارد. از نظر موضوع مورد مطالعه، دانش آموزان بیشترین انتخاب را در کتاب های ادبی داشته اند. نتایج نشان داد بین نظرات دختر و پسر در موضوع های سیاسی - اجتماعی - تاریخی شباهت وجود دارد اما در سایر زمینه ها تفاوت معناداری مشاهده می شود به ویژه در موضوع روانشناسی. در مورد رفتارهای توجه آمیز والدین و معلمان نتایج نشان می دهد که رفتارهای توجه آمیز والدین و معلمان به کتاب و مطالعه غیر درسی با پایه تحصیلی و جنسیت ارتباط معناداری وجود ندارد. حجم زیاد دروس و تکالیف درسی نیز با پایه تحصیلی ارتباط معناداری وجود ندارد اما با جنسیت ارتباط معناداری وجود دارد. نتایج حاصله از عوامل بازدارنده دانش آموزان در استفاده از کتابخانه مدارس نشان می دهد که نامناسب بودن شرایط فیزیکی کتابخانه بزرگترین عامل بازدارنده در بین دانش آموزان است. در مورد تأثیر عواملی که جایگزین مطالعه غیر درسی دانش آموزان می گردد، رسانه های جمعی جایگزین مهمی برای مطالعه غیر درسی در بین دانش آموزان است. **پیشنهادهای تحقیق:** - با توجه به تأثیر روش تدریس معلم بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، پیشنهاد می شود که، دوره های آموزش ضمن خدمت برای معلمان، به ویژه معلمان علوم طراحی شود و در صورت وجود این دوره ها در غنی کردن برنامه های این دوره ها تلاش شود و تنها به وجود این دوره ها اکتفا نشود. - در برنامه های توجیهی به دبیران، مربیان و سایر مسؤولان مدرسه توصیه شود در خصوص تشویق دانش آموزان به مطالعه غیردرسی نقشی فعالتر به

عده گیرند. - کتابخانه‌های مدارس از نظر امکانات، وسایل و منابع مطالعه به نحو قابل قبول تجهیز شده و زمان فعالیت آنها متناسب با نیاز دانش‌آموزان « باشد. چنانچه تجهیز کتابخانه‌های تمام مدارس امکان‌پذیر نیست در هر منطقه آموزشی، کتابخانه و سالن مطالعه مدرسی که مرکزیت بیشتری در آن منطقه دارند، تجهیز شده و تمهیدات لازم برای استفاده همه دانش‌آموزان آن منطقه از این نوع کتابخانه‌ها به کار گرفته شود. - مسئولین فرهنگی در طول سال و مناسبت‌های مختلف اقدام به «برگزاری این نوع مسابقات کرده و به جهت دادن موضوعات مورد مطالعه دانش‌آموزان همت گماشته و موجبات افزایش میزان مطالعه جهت‌دار در آنان» را فراهم‌آورند. - نسبت به آشنا کردن دانش‌آموزان با «روشهای مطالعه از طریق انتشار جزوات (و دیگر وسایل ارتباطی) یا برگزاری دوره‌های آموزشی « اقدام شود. پیشنهاد ویژه در این خصوص، «برگزاری کارگاههای آموزشی مطالعه و کتابخوانی در مناطق آموزشی « می‌باشد.

منابع:

- اسپالدینگ، چریل ال (1992). انگیزش در کلاس درس. مترجم، حسن یعقوبی و ایرج خوش خلق، تبریز دانشگاه تربیت معلم تبریز، محب المهدی (عج).
- بالدویچ، ساموئل، (1393)، انگیزش در آموزش و پرورش، ترجمه سیدعلی اصغر مسدد، انتشارات دانشگاه شیراز.
- پاشا شریفی، حسن (1385). "سنجش انگیزه درونی و بیرونی پیشرفت و نگرش دانش آموزان مقاطع مختلف تحصیلی نسبت به مسایل آموزشی و سهم این متغیرها در تبیین پیشرفت تحصیلی آنان" فصلنامه علمی- پژوهشی نوآوریهای آموزشی. ویژه نامه نوآوری در سنجش و ارزشیابی آموزشی، شماره 18 سال پنجم.
- جوزو، ایواناگو. (1380). ایجاد انگیزه برای کار و زندگی. مترجم: غلامرضا موسوی. تهران: انستیتوایز ایران.
- حاجلو، نادر، صبحی قراملکی، ناصر و نوری، سعیده (1390). "رابطه خلاقیت، وظیفه شناسی، جنبه‌های انگیزش و نگرش زمان با مدیریت زمان" فصلنامه علمی- پژوهشی، دانش پژوهش در روان شناسی کاربردی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، سال دوازدهم، شماره 4.
- خدیوی و همکاران، (1391)؛ بررسی تاثیر روش های مطالعه بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه شهرستان بناب، نشریه آموزش و ارزشیابی (علوم تربیتی). سال: 1391 / دوره: 5 / شماره: 18 صفحات: 13-26.
- درخشان، نوشین (1392)، مقایسه راهبردهای یادگیری و مطالعه دانش آموزان موفق و ناموفق، دختر و پسرپیش دانشگاهی شهرستان میانه در سال تحصیلی 82-81، به راهنمایی: دکتر سیدداود حسینینسب پایان نامه کارشناسی ارشد - دانشگاه تبریز.
- رضاخانی، سیمین دخت (1396). "بررسی انگیزه درونی و بیرونی پیشرفت تحصیلی دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن" فصلنامه اندیشه‌های تازه در علوم تربیتی، سال دوم، شماره دوم، شماره مسلسل 6، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
- رضایی، حسین (1390). "تقویت انگیزه کارکنان، راهبردی مناسب برای شرکت فعال تر در کلاس‌های کوتاه مدت ضمن خدمت" فصلنامه مدیریت در آموزش و پرورش دوره هفتم، شماره مسلسل 27.
- ساعتچی، محمود (1392). "بررسی رابطه ی میان انگیزه ی شغلی مدیران، رضایت شغلی و تعهد سازمانی کارکنان (دبیران) مقطع متوسطه ی شهرستان مرودشت" فصلنامه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، جلد اول شماره 2.
- سرمدی و همکاران، (1389)، بررسی عوامل همبسته با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان سوم راهنمایی بر اساس نتایج آزمون TIMSS-R و ارائه الگوی تحلیل مسیر برای بررسی تأثیر هر یک از عوامل بر پیشرفت تحصیلی، مجله رویکردهای نوین آموزشی، دوره و شماره: دوره 5، شماره 1، فروردین 1389.
- سیف، ع. ا. (1390)، روانشناسی پرورشی نوین. روانشناسی یادگیری و آموزشی، انتشارات دوران
- سیف، علی اکبر، (1386)، روش‌های یادگیری و مطالعه، تهران: نشر دوران، چاپ نهم، روانشناسی یادگیری و آموزش، تهران: انتشارات آگاه.
- شعاری نژاد، ع. ا. (1396)، فرهنگ علوم رفتاری، تهران، انتشارات امیرکبیر.
- شقاقی، فرهاد (1382)، تأثیر آموزش مهارت‌های و راهبردهای یادگیری دانشجویان دانشگاه پیام نور و ثبات این تأثیر یادگیری پس از گذشت یک نیمسال، رساله دکتری، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی.
- لاوسن، رابرت بی، شن، زنگ. (1381) روانشناسی سازمانی، رفتار سازمانی. ترجمه رمضان حسن زاده، مجتبی طبری، ترانه عنایتی و منوچهر نوری. تهران: ساوالان.
- مک کومبز، باربارا، پاپ، جیمز. (1382) / انگیزش و شیوه‌های پرورش آن در دانش آموزان. مترجم صغری ابراهیمی قوام. تهران: رشد .
- نوذری و نوذری، (1397)؛ مقایسه روش های مطالعه و یادگیری دانش آموزان موفق و ناموفق، پنجمین همایش ملی روان شناسی مدرسه.
- یوسفی، (1380)؛ مجله نامه قم پاییز و زمستان 1380 - شماره 15 و 16 / وضعیت مطالعه غیر دری دانش آموزان.

- Amabile, T , Dejong, w., lepper, M (2006). Effects of externally imposed deadlines on subsequent interinsic motivation. journal of personality and social psychology , 34 22-98.
- Bieler, R.F.&Snowman,g.(1993).Psychology applied to teaching (1thed.).Houghton mifflin.
- Bruinsma, M.(2004). Motivation, cognitive processing and achievement in higher education. Journal of Learning and Instruction. 14. P: 549–568
- Crawley, S.J., & Merrit, K.(1996). Remediating reading difficulties. (2d ed.).Chicago: Brown & Bechmark.
- Decharms, R (2006). Motivation enhancement in educational settings. In R. Ames & C. Ames (Eds), Research on motivation in education. vol. 1: student motivation. San Diego, calif: Academic press.
- Deci, E (2005). The psychology of self – determination. Lexington, mass: D. C. Heath.
- Diksson , C (2003). Understanding tasks in infant classroom. In N. Entwistle (Ed) Handbook of educational Ideas and practices. London: Routledge.
- Eunsook. H yvette ,A (2005). Comparative cognitive and motivation characteristics of Gifted and non gifted , university of nevada , lasvegas , [http: //hcq](http://hcq). Sagequb. Com.
- Festco, T., & McClure,j.(2005). Educational psychology: An integrated approach to classroom decisions. New York: pearson
- Garner,R.(1990).Whenchildren and adults do not use learning strategies:Toward a theory of settings.Review of educational Research, 60,517-530
- Goetz, E.T., Alexander, P.A., & Ash, M.J. (1992). Educational psychology: A classroom perspective. Max weel Macmillan International.
- Lepper. M, and Hoddell , M (2008). " Intrinsic motivation in the classroom " , In C. Ames & R. Ames (Eds), Research on motivation in education. vol. 3: Goals and cognitions. Sandiago calif: Academic press.
- Nicholls, J (2002). Conceptions of ability and achivement motivation. In R. Ames& C. Ames (Eds) Research on motivation in education. vol. 1 " student motivation. San Diego , califf: Academic press.
- Palinscar, A.S., & Brown, A.L.(1984). Reciprocal teaching and comprehension monitoring activities, Cognition and Instruction, classroom perspective. Max weel Macmillan International, 2, 117-175.
- Ryan , R. M (2006). " the nature of self in autonomy and relatedness. In G. R Goethals & strauss (Eds), Multidisciplinary perspectives on the self (pp. 208-238) new york: springer – verlag.
- Shunk, D & Hanson. A (2008). " peer models: influence on children's self-efficacy and a chievement" jornal of educational psychology , 77 – 313-322.
- Slavin, R.E., 1991, Educational psychology. Prentice-Hall, International edition.
- Slavin, R.E.,(2006). Educational psychology: Theory and practice. New York: Pearson.
- Weinstein,C.e.,& Hume, L.M.(1998). Study strategies for life Long Learning.Washington D.C.:American Psychological Association.
- Weinstein. R. Marshall. H. Brattesani. K. & Middlestdt. S (2005). "Student perception of differential teacher treatment in open and traditional classroom" Journal of Educational psychology, 74-678-692.
- Woolfolk,A.E.(1987,1995,2001,2004). Educationalpsychology.Boston: Allyn and Bacon.